

Tomàs deixava dit clarament en les partícels que notava si aquestes eren creades pel flabioler. Ho feia amb la frase: *Original del flabioler*. D'aquelles que no tenen aquest apunt n'hi trobem 2.

La marxa és una obra musical que entra dins de les composicions definides pel moviment o pel ritme.

S'estructura en compàs binari o quaternari , encara que el més comú és el binari . El seu ritme porta a la divisió dels temps en dos valors desiguals , sent el primer més llarg que el segon , per al que se sol fer ús del punt. D'aquesta manera s'aconsegueix una accentuació que ajuda a portar el pas.

A les marxas militars més antigues es feia ús del tambor per al seu acompanyament , de vegades també s'inclouïa el xiulet i la trompeta.

La forma de marxa espanyola més característica és el pasdoble. Les Marxes espanyoles presenten fanfàrries al principi o al final de les peces que són en gran mesura reminiscències de la música tradicional i popular.

Particel·la número: 1

Gènere: Passa carrer

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orpí Gili

Autor: Popular

70
Marxa

Flabiol

100

1. 2.

8

Particel·la número: 2

Gènere: Passa carrer

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orpí Gili

Autor: Popular

72
Marxa

Flabiol

104

9

Per a següent la caldrà apuntar que és una variació de la particel·la número 11, la qual el flabioler va adaptar a un ritme més ràpid i festiu i acompanyar amb ella les figures en moviment.

Particel·la número: 3

Gènere: Passa carrer

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orpí Gili

Autor: Popular

69
Marxa

Flabiol

100

8

17

Seguidament reproduïm aquelles que són originals del flabioler i que es poden datar abans del 1927. A propòsit d'aquestes composicions, Amades diu: “També n’ha compost algunes ell, que no cal dir que no tenen l’encís de les que són d’autor anònim³⁸.” Ja hem dit en aquest treball que la prosa d’Amades en les missions de recerca pot resultar fins sarcàstica, en algun cas. En el mateix text on trobem aquest apunt al gust de la música, una mica abans d’aquestes paraules trobem que el folklorista carrega contra el Matador a propòsit de la impressió que tenen de com els tracta el músic, la qual defineix de superior. Sigui com sigui, els gustos són particulars i Amades tenia els seus.

Particel·la número: 4

Gènere: Passa carrer

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orpí Gili

Autor: Pau Orpí Gili

68

Marxa

Flabiol

104

8

16

Original de Pau Orpí Gili.

³⁸ *Ibid.* Nota número 28

La que ve ara porta el títol de Las Hijas de María. A dia d'avui no hi ha cap notícia de que Pau Orpí toqués mai en una processó o en una romeria on hi participés aquesta associació religiosa. De les obres d'aquest grup és la que més regust de pasdoble té. Es pot notar en els compassos 10 – 16, especialment.

Particel·la número: 5

Gènere: Passa carrer

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orpí Gili

Autor: Pau Orpí Gili

Las Hijas de María Marxa

Flabiol

104

8

17

25

34

43

Per acompanyar els Gegants. Creació de Pau Orí Gili

Particel·la número: 6
Gènere: Passa carrer
Recollida: 19 Setembre 2010
Intèrpret: Jaume Orpí Casas
Autor: Pau Orpí Gili

EL GALL
Passa Carrer

Flabiol (Transportada)

8
7
15
23
30
38
46

Original de Pau i Ton Orpí Gili. Notada el 19 de setembre 2010 per Jaume Orpí Casas, nét del primer.

El Gall va ser rescatat de la memòria del nét del seu autor. El senyor Jaume Orpí va estudiar els rudiments del flabiol del seu tiet avi, Antoni Orpí Gili, en la segona meitat dels anys cinquanta. Tant ell com el Matador feien servir aquesta música amb els gegants i Jaume Orpí la va aprendre³⁹.

³⁹ Hem volgut afegir en aquesta edició la particel·la original notada per Jaume Orpí Casas.

El Gall

A la colla de Ball de Bastons de
MASQUEFA
en especial al amic Juli
19/09/2010

Notació original de la tonada El Gall.

LES DANCES

N'hi ha 2 tot i que una d'elles està notada 3 vegades amb variacions més o menys importants.

Les dues obres són polkes. Una l'hem volguda afegir l'etiqueta de *minuet*. Actualment té una gran importància en la festa del Corpus perquè s'interpreta per fer sortir els gegants i les bèsties de la Casa de la Vila de Barcelona. Segons la nostra distribució, aquesta passaria a ocupar un lloc entre les Cerimonials.

La polka (o polca) és una dansa popular apareguda a Bohèmia cap a 1830. La seva forma deriva directament del minuet , amb una introducció que prepara l'entrada del tema i una coda que serveix de final a l'obra, es toca amb tuba , contrabaix , clarinet , acordió i alguns amb bateria.

En compàs de 2 /4 (dos per quatre) i tempo ràpid , es balla amb passos laterals del tipus " pas " , " tanca " , pas , " salt " i evolucions ràpides , motiu pel qual es va fer molt popular a Europa i Amèrica.

Particel·la número: 7

Gènere: Polka

Recollida: 2-4 Novembre, 1927

Intèrpret: Pau Orí Gili

Autor: Popular

POLCA

Flabiol ¹⁰⁴

8

17

26

Per acompanyar els Gegants. Recollida de Pau Orpí Gili

Aquesta és la versió més antiga d'una melodia que Tomàs va notar tres vegades en temps i lloc diferents. Entre aquesta y la darrera hi ha una diferència de vora vint anys. Avui dia també s'interpreta i fa ballar els gegants. És una tonada alegre que anima el públic a seguir el ritme amb aplaudiments. Veure ballar un gegant i una geganta aquest ritme també devia causar sensació en dies passats. Si bé la geganta canviava de pentinat segons la moda, la música també anava i venia segons aquestes. Això no succeeix en els nostres dies. Els nous gegants segueixen ballant al so de les velles tonades. Mentre les figures, en molts casos, han seguit la tradició de reflectir el temps que les van fer néixer, la música continua sent la de sempre, generalment.

Particel·la número: 8

Gènere: Polka

Recollida: 1928-1930

Intèrpret: Josep Pidelaserra Duran (1928) Pau Orí Gili (1929-1930)

Autor: Popular

Ball dels Gegants Barcelona

Flabiol

8

10

19

D.C.

Anotacions posteriors a la notació original de la particel·la: "24 Set." "2" "Corpus"

Aquesta particel·la fou publicada per primer cop al llibre *Els balls de gegants*, una obra que va ser una gran idea perquè recull la reproducció d'algunes partitures de balls de gegants de molts llocs de Catalunya que va notar Joan Tomàs. La senyora Consol Mallofré va fer possible que l'Agrupació de colles geganteres de Catalunya les publiqués a Barcelona el 1992.

Tot i que és la mateixa que l'anterior, aquesta té una execució bucal més fàcil i ens fa pensar que podria haver estat recollida quan el flabioler l'executava com una marxa. Ja hem vist un cas anterior on Pau Orpí Gili adapta una contradansa a una marxa. Però també és cert que podria haver-la interpretat Josep Pidelaserra Duran, de qui tenim tot seguit una altra versió.

Particel·la número: 9

Gènere: Polka

Recollida: 1946 o després.

Intèrpret: Josep Pidelaserra Duran (1928) Pau Orí Gili (1929-1930)

Autor: Popular

POLCA GEGANTS. Martorell

Flabiol

Recollida a partir del 1946 possiblement de Josep Pidelaserra Duran a. Gran Manel.

Actualment els gegants de Martorell continuen ballant aquesta música. Quan la vam veure, de seguida vam establir la connexió i qui fou l'intèrpret de qui va recollir-la Tomàs. Aquesta població no va tenir gegants fins el Corpus del 10 de Juny del 1946 quan l'empresari xocolater Pau Sendrós i Roig els va costejar. Els gestionava el Foment Parroquial de Cultura fins que van passar a l'Ajuntament en la segona meitat dels anys 60⁴⁰. El flabioler que els va acompanyar el dia de la seva estrena i al llarg de molts anys més va ser el Gran Manel.

⁴⁰ *Auca dels Gegants de Martorell*, Article dins la revista GEGANTS Núm. 99 Tardor 2012. Col·lecció de Jan Grau

Particel·la número: 10

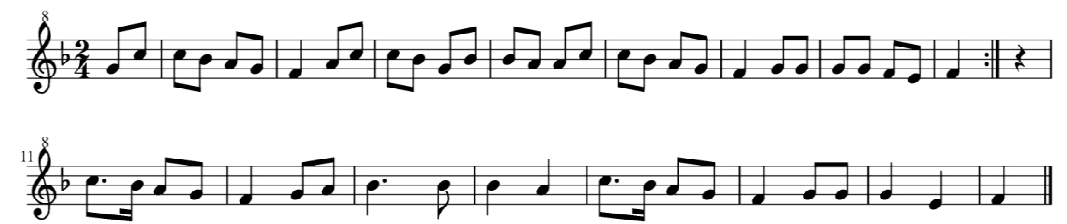
Gènere: Polka - Minuet

Recollida: 1928 - 1930

Intèrpret: Josep Pidelaserra Duran (1928) Pau Orí Gili (1929-1930)

Autor: Popular

Ball dels Gegants Barcelona

Anotacions en la particel·la posteriors a la notació original: "Oboè i Timbal" "Corpus" " 2 Vegades"

La melodia ja va ser publicada per Amades en el seu *Gegants Nans i altres Entremesos* el 1934. Avui dia també s'interpreta de manera cerimonial en la festa a Barcelona. La hem anomenada amb l'apel·latiu *Minuet* perquè la segona part de la tonada, amb tot i que aquesta no és de mètrica ternària com és natural en el minuet, ens ho fa pensar per la majestuositat de la música. El cert és que també ens fa pensar en una contradansa. No és purament una polka, però, i sembla realment una tonada molt antiga, anterior a l'època que tractem en aquest lloc. El minuet era una dansa de cort, popular des de mitjans de segle XVII a finals del XVIII. Fou una de les danses de societat de la nova i incipient burgesia catalana.

Demaneu que l'estudiós més expert sigui benèvol amb la nostra iniciativa i ofereixi una altra denominació a la peça.

CERIMONIALS

El componen 3 partícels que consisteixen en dos tonades diferents. Disposem de referències ben reculades en el temps per argumentar que hi havia certs balls que els gegants ballaven en ocasions especials. Fora d'aquestes ocasions no s'interpretava la melodia – dansa. “(...) *Y los gigantes salen a dar la contradanza*⁴¹”. O aquesta altra encara més suggerent que fa Amades en el seu Costumari: “*Els de la ciutat (Gegants de la Ciutat) ballaven precisament una pavana amb caràcter exclusiu. Els altres ballaven altres danses.*⁴²” I encara en aquesta, també d'Amades: “ (...) *Ens fa (el Manel) conèixer algunes peces, algunes d'elles ben interessants, entre les quals hi havia una contradansa, la qual toca amb els gegants de Barcelona i obligadament quan entren i surten els gegants de la casa Ajuntament, per cert molt graciosa i escaient*⁴³”.

Sembla ser doncs que la música - dansa més vella que encara perdura avui en els Gegants de la Ciutat és la contradansa. Hem volgut agrupar en aquest estudi les dues que es conserven – una de Pau Orpí Gili i l'altre de Josep Pidelaserra Duran- perquè pensem que, tot i les moltes diferències que existeixen entre una i l'altra, l'esperit de la melodia és el mateix. La primera, d'Orpí, té un aire de marxa. Potser aquest també l'executava a un altre ritme per fer ballar els gegants i que només hagi sobreviscut aquesta versió.

Partícel·la número: 11

Gènere: Contradansa

Recollida: 1927

Intèrpret: Pau Orí Gili

Autor: Popular

Contradança

Flabiol

8 96

10 8

18 8

Recollida de Pau Orpí Gili